

TIDNINGEN FÖR FÖRÄLDRAR / 2 2022

HEM OCH SKOLA

**ROLIGT
ATT JOBBA
SOM LÄRARE!**

SIDAN 4

Det är viktigt att barnen så fort som möjligt får börja på daghem och i skolan och komma in i en normal vardag.

Också i mörka stunder finns hopp

■ Under hela mitt liv har jag hört det berättas. Hur min morfar 1917 gick över gränsen vid Systerbäck vid Karelska näset, från Ryssland till Finland. Uppbrottet hade gått snabbt och barnen i familjen, min morfar då sju år och hans syster tio, fick välja varsin sak att ta med sig. Min morfar valde sitt frimärksalbum, hans syster tog taxen Menne. Den här berättelsen har gjort sig påmind flera gånger under mitt liv, inte minst 2015 och nu igen 2022. Att leva sig in i hur det måste kännas för en familj, för föräldrar, att inte se någon annan utväg än att fly till ett annat land för att överleva är nästan omöjligt. Att veta att de här familjerna, då och nu, är tvungna att lämna många kära bakom sig är en nästan outhärdlig tanke. Min morfars farmor ville inte följa med, hon valde att stanna i sitt fosterland. Först försökte morfars familj hålla kontakt med farmodern genom brevfrösendelser men ganska snart skrev farmodern; Snälla, skicka inga flera brev. Familjen förstod då att breven försatte henne i fara.

■ Enligt Inrikesministeriets uppskattning kommer Finland under detta år få ta emot åtminstone 40 000–80 000 flyktingar. En del anser att det rör sig om ännu fler. Hälften av dem som kommer är barn. De är viktigt att de här barnen, så fort som möjligt, får börja på daghem och i skolan och komma in i en möjligast normal vardag.

Finland är i dag rätt väl rustat för att ta emot också en större mängd flyktingar, vi lärde oss en hel del 2015. Men trots att vi som ett välfärdssamhälle kan räkna med att det finns rätt välfungerande system som gör det lättare för dem som kommer nu ska vi minnas att var och en av oss kan bidra till att göra det om inte lätt, åtminstone drägligt.

Viljan att hjälpa både dem som är kvar i Ukraina och dem som har kommit hit har visat sig vara stor här hos oss i Finland. Oberoende om kriget tar slut inom en nära framtid eller blir utdraget kommer hjälpen att behövas en lång tid framöver. Det handlar mera om ett maratonlopp än 100 meter sprint.

■ Också i mörka stunder finns det hopp och var och en av oss, som individer och delar av olika kollektiv, kan välja att agera eller inte göra det. Om var och en gör något, om än riktigt lite, kan vi göra mycket tillsammans. Vi föräldrar är våra barns allra viktigaste förebilder så både vårt agerande och det vi säger påverkar våra barn, många gånger mer än vi tror. Ett sätt att upprätthålla hopp är att göra något gott för en annan människa. På individnivå kan det handla om allt från att betala en slant till en hjälporganisation till att ta emot en flyktingfamilj hem till sig. På kollektiv nivå, och då tänker jag i detta sammanhang på en föräldraförening, kan man till exempel samla in pengar som går till att hjälpa utsatta eller ordna tillställningar för barn och föräldrar där vi stärker tilliten till varandra genom att umgås och göra något roligt tillsammans. I de daghem och skolor där vi tar emot barn från ukrainska familjer kan vi göra massor för att få de här barnen och deras familjer att känna sig välkomna.

Sist men inte minst vill jag påminna om att det också nu är vår skyldighet att säkra att alla barn med ryska som modersmål får känna sig trygga och välkomna i vårt land. Det är helt oskyldiga till det nu pågående kriget i Ukraina.

MICAELA ROMANTSCHUK

verksamhetsledare vid Förbundet Hem och Skola

De är bättre, bara

■ Klart att vi inte var dumma i huvudet, våra föräldrar kunde saker, deras föräldrar var smarta och sådär har det hållit på sedan Hedenhös. Vi kan titta långt bak i tiden och se en otrolig utveckling.

Dagens unga är bättre än vi. De är artiga, belevade, kloka och kunskapsörstiga. De löser problem. De krökar mindre och ciggen brinner inte. Många har rest mycket, sett världen.

Hur blev det så?

Vi får tacka skolan för mycket. Lärarna är så bra. De har ett mångsidigt kunnande. Alla i skolan är bättre på att bedöma information och använda de digitala verktyg som finns.

Men en av de viktigaste byggstenar som skolan ger de unga – möjligheten att bygga upp ett socialt kapital – har smulats i kanterna på grund av distansundervisningen under coronapandemin. Man lär sig mycket genom att umgås med andra och det är inte samma sak i ett Teams-möte.

Det gäller även oss vuxna.

Efter cirka två år av videomöten och digitala lärandesamtal går jag gärna på ett föräldramöte i en klass med unken inneluft. Man får växla några ord med klassläraren och träffa kompisens föräldrar eller vårdnadshavare, förvalta det där sociala kapitalet. Det skulle kännas bra.

Tack för att du läst tidningen! Från och med nästa nummer är det en ny redaktör som håller i trådarna då jag går vidare med nya uppdrag.

TOMMY POHJOLA

INNEHÅLL

UPPMUNTRAN SOM HJÄLPER

Tiderna är tuffa. Sonja Djupsjöbacka går ändå glad till lärarjobbet. Hon gör det utan skyggglappar men med strävan att maximera lyckan.

ÅRETS FÖRBUND

Det gäller att vara relevant och beröra medlemmarnas vardag. – Under pandemin har vi fört fram relevanta teman och stöttat våra medlemsföreningar och familjer i en ny situation, säger förbundsordförande Anders Adlercreutz.

HJÄLP FINNS ATT FÅ

– Att lätta på den oro som många föräldrar har, det ser jag nästan som viktigare än själva projektet, säger speciallärare Marica Enlund. Hon jobbar med en avgiftsfri konsultativ tjänst som pågår till årets slut och finansieras av Undervisnings- och kulturministeriet.

TACK FÖR INSPIRATIONEN!

Det började med böcker och biblioteksbesök. Från skolan minns han särskilt lektionerna i modersmål och uppsatserna. I dag är Lasse Grönroos journalist vid Svenska Yle. Seriestart!

SPRÅK LÖNAR SIG

För unga som drömmer om studier eller arbete utomlands skulle det löna sig att rikta lite mer uppmärksamhet också utanför den engelskspråkiga världen. Det säger Outi Vilks som är fransklärare och ordförande för Språkläraryrket i Finland.

HOBBYER I FOKUS

Nils som just har fyllt tolv och går i femman hör till dem som brukar vara på fritids också på loven. För fritidshemmet är öppet också på loven. I Finland pågår försöket med den så kallade Finlandsmodellen.

GODA OCH SER ROLIGA UT

Att breda en macka kan vara en rutin som du knappt lägger märke till. Men använder du fantasin och några nya ingredienser kan slutresultatet överraska glatt.

4

7

8

4

16

18

28

Den glada läraren gör eleverna trygga

Både elever och lärare har haft det tufft under senare år. Men det finns också lärare som för det mesta har gått glada till arbetsplatsen. Klassläraren Sonja Djupsjöbacka i Hoplaxskolans Munksnäsenhet är en av dem.

NINA WINQUIST, TEXT • KARL VILHJÄLMSSON, FOTO

Vad är viktigt för **Sonja Djupsjöbacka** för att må bra? Hon säger att hon inte har skyggglappar för det som händer men talar om en strävan att "maxa" lyckan i alla lägen.

– Kanske en orsak till att jag uppskattar det här jobbet är att jag tog en omväg. Jag är teologie magister men fick tidigt ett vikariat i Cygnaesskolan i Åbo och på den vägen är jag. Jag visste genast att jag måste blir lärare till vilket pris som helst, säger hon och fortsätter:

– Jag är hela tiden mer eller mindre nöjd. Om man är det så tänker jag mig att man har valt rätt yrke i livet. Jag vaknar glad, går till jobbet glad och går glad hem. Jag är tacksam och tar inget för givet.

– Jag är en rutinmänniska och därför passar lärarjobbet mig. Dagarna ser ganska lika ut och loven hålls vid samma tider.

– Jag har övat i många år på att identifiera saker i mitt liv som gör mig olycklig, och sedan förändra det jag kan för att må bättre. Jag försöker "maxa lyckan". Och oftast lyckas jag hitta tillbaka till det som ger glädje och går att maxa. Klart att jag ibland har känt mig trött, men sällan helt utmattad.

– Att få stöd och uppmuntran i vardagen är viktigt. Jag har turen att jobba i en skola med rätt många kollegor och en bra arbetsgemenskap. Vi är ganska olika, men det ser jag som en styrka, vi kompletterar varandra. Vi är ambitiösa, trivs på jobbet och stöttar varandra i olika lägen.

– Och något oerhört viktigt som hjäl-

Jag har turen att jobba i en skola med rätt många kollegor och en bra arbetsgemenskap. Vi är ganska olika, men det ser jag som en styrka, vi kompletterar varandra.

per att orka med skolvardagen är dialogen med föräldrarna och känslan att de uppskattar oss.

– Återhämtning för mig är att gå ut och

springa eller promenera när jag kommer hem. Sen yogar och mediterar jag hemma varje dag. Att sticka och läsa böcker är också en del av min vardag. Mina barn är redan ganska stora (20, 18 och 12), vilket gör att jag har mycket egen tid.

Återhämtning är också att lyckas ta de där små lugna stunderna och tanka under dagens lopp. Ibland kan det räcka med att bara ta ett djupt andetag och känna att man går in i sitt eget lugn eller sitta stilla med sig själv i två minuter.

– När jag ser tillbaka på den belastande ovisshet och otrygghet som coronan fört med sig under de två senaste åren så inser jag samtidigt: Vi klarade av pandemin i skolan!

– Vi klarade av att anpassa oss till nya direktiv och gjorde saker som först kändes omöjliga möjliga. Men det är klart att de sena beskederna om ändrade riktlinjer och rekommendationer har tagit på krafterna.

– Under de nästan femton åren som jag har jobbat som lärare har mycket förändrats och det är ledsamt att så många är missnöjda. För mig är lärarjobbet fortfarande det bästa i världen. För att det ska förbli det måste vi lärare få arbetsro, ha en känsla att vi är uppskattade och få koncentrera oss på det viktigaste av allt; barnen och undervisningen!

LÄS MER PÅ NÄSTA SIDA »

Toni Aho samundervisar med Sonja Djupsöbacka och får energi av att se elevernas framsteg. Han säger att han har fått ännu mera inspiration till jobbet efter att ha börjat jobba i tandem, som par.

Gabriela Pasterstein, 9 år.

Milo Sundman, 8 år.

Hanna Jansson, 9 år.

ELEVER OM LÄRARE, ORK OCH KRIG

Vad betyder det för elever i en skola eller klass med en lärare som är glad och engagerad? Vad tänker eleverna?

TEXT: NINA WINQUIST, FOTO: KARL VILHJÄLMSSON

Eleverna om Sonja

Hanna: Sonja är snäll. Hon tycker om att gå på utfärder och det tycker vi också. Den till Högsholmen var bäst, eller kanske Zippi. Ibland om jag är ledsen så tröstar hon. Det är viktigt att läraren märker hur man mår.

Gabriela: Sonja är rolig. Hon tycker om utflykter. Hon tycker att det ska vara arbetsro och om alla inte ger den så kan hon vara lite sträng. Hon gillar också att sy, sticka, virka. Hon har slöjd.

Milo: Sonja är rolig och snäll. Hon gillar utflykter och att läsa högt. Om man inte lyder kan hon sluta vara snäll och bli sträng. Men vi är aldrig rädda för henne och hon är aldrig länge jättestränga Sonja. Jag tycker att det är bra att ha två klasser i ett rum med två lärare. Alla klarar sig bättre, både lärare och elever.

Hanna: Hon har spännande lektioner. Vi har haft GOTD (Grej of the Day). Vi pratar om många saker. Hon har gett oss mysterier att lösa. En ledtråd till nästa dag eller veckoslutet, en ramsa. Vem är en finkladdad fågel i frack?

Det är kiva att tänka på de sakerna.
(svar: pingvin)

Om lärare och att orka

(Gabriela inte närvarande)

Hanna: Om lärarna har det svårt så måste de också få kämpa där hemma och kämpa av kompisar så att de kan koncentrera sig på barnen i skolan.

Milo: Det är förstås sorgligt om det har hänt något. Nu känns det helt okej om läraren skulle behöva prata om något med klassen. Nu skulle läraren få göra det.

Hanna: Jag tror att hon eller han ska prata med en annan lärare och kanske inte med klassen.

Milo: Att barnen skulle vara lydiga är ju nog bäst.

Hanna: Det händer nog ofta här att man inte är riktigt tyst i matkön och det skulle ju säkert hjälpa lärarnas ork att barnen skulle vara tysta.

Milo: Om man orkar bra så är man oftast

mycket gladare. Om man får göra saker man gillar.

Hanna: Om lärarna orkar bra med sina liv så är de trevligare mot barnen.

Milo: Vår Toni han tycker om att skrinna och det är viktigt för honom och också fiska när han har tid. (Toni är den andra läraren i samklassen med Sonja.)

Om kriget

Hanna: Ja, man tycker synd om Ukraina. Människorna måste fly från sitt hem och också kriga och det tycker jag är fel.

Gabriela: Det är synd om familjer med barn speciellt när pappan måste lämna dem och kriga. Det är dumt att starta ett krig.

Milo: Det är synd om dem som lever i krig. De måste gömma sig i bombskydd och landet blir förstört.

Hanna: Rysslands president är ju inte riktigt klok.

HEM OCH SKOLA ÄR ÅRETS FÖRBUND

Förbundet Hem och Skola har under pandemitiden satsat extra mycket på att både föräldrar och elever ska må bra. Nu har Förbundsarenan utsett Hem och Skola till Årets förbund.

TEXT: CHARLOTTA SVENSKBERG

FOTO: JOANNA LINDÉN-MONTES

Under pandemiåret 2021 jobbade Förbundet Hem och Skola fram nya sätt att arbeta och kommunicera. Ett exempel är kampanjen "Du är guld värd" där vuxna tack vare olika goda gärningar i skolor och på daghem bidragit till en positivare atmosfär.

– Vi ville lyfta fram personer som tack vare sitt engagemang stärker barns och ungas välbefinnande. Vi bad därför våra medlemsföreningar att nominera någon person som gjort något extra för eleverna, dagisbarnen eller föräldrarna, säger **Micaela Romantschuk**, verksamhetsledare på Förbundet Hem och Skola i Finland.

Av de nästan fyrtio nomineringarna valde förbundet ut tio personer som sedan fick ut-

märkelsen "Du är guld värd". Utmärkelsen är en del av Förbundet Hem och Skolas kampanj "Fokus Må bra", som fortsätter fram till år 2023.

– Vi vill det här året fortsätta stödja våra medlemsföreningar med konkreta tips och idéer för hur de kan stärka elevers välbefinnande. Vi vill också uppmuntra föreningarna att samarbeta och dela med sig av sina erfarenheter och satsningar. Sedan behöver vi också påminna föreningarna om att deras allra viktigaste uppgift är att stärka elevernas välbefinnande, säger Micaela Romantschuk.

Hem och Skolas förbundsordförande **Anders Adlercreutz** betonar betydelsen av att skapa god gemenskap i föreningarna:

– Det är viktigt för vilken förening som helst att inte fall in i gamla gängor, stereotypier. Hem och Skola arbetar för skolgemenskapen, men det har aldrig bara handlat om att baka mockrutor. Ibland kan det vara viktigt att vara lite självisk – det är helt okej för en föräldraförening att också bara fundera på vad som är roligt för föräldrarna. För föräldragemenskapen har en stor betydelse, det vet vi, säger han.

Förbundet Hem och Skola har kontinuerligt lyft fram skolfrågor ur både elev- och föräldrasynvinkel. Genom Föräldrabarometern 2021 frågade Hem och Skola, i samarbete med Suomen Vanhempainliitto, grundskoleföräld-

rar hur de upplevt att coronapandemin har påverkat undervisningen och samarbetet mellan hemmet och skolan. Utifrån svaren har förbundet sedan tagit upp frågor som är aktuella och relevanta för föräldrar och elever.

– För att vi skall vara relevanta måste vi beröra våra medlemmars vardag. Man måste få ut något av sitt medlemskap, det måste ge mer värde. Under pandemin har vi på många olika sätt försökt lyfta upp relevanta teman och stödja våra medlemsföreningar och familjer i en ny situation. Det har i sig betytt en förnyelse, säger Anders Adlercreutz.

Gemenskap behövs

Vandringspriset Årets förbund delas ut till en av Förbundsarenans sextiofyra medlemsorganisationer för att lyfta fram den viktiga verksamheten som civilsamhället står för.

– Medborgarorganisationerna och civilsamhället är viktiga för att människor ska kunna engagera sig i viktiga frågor tillsammans med andra. Gemenskap är extra viktigt i dessa tider för att skapa förtroende och tillit i samhället. Förbundet Hem och Skolas stöd till lokalföreningarna är viktigt, eftersom det i lokalföreningarna finns möjlighet att förbättra skolvardagen och samarbetet mellan hemmet och skolan, säger Förbundsarenans ordförande **Viveca Hagmark**.

Verksamhetsledare Micaela Romantschuk och förbundsordförande Anders Adlercreutz på Förbundet Hem och Skola.

"Det
finns
något
som är
guld
i oss
alla"

TEXT: MICAELA RÖMAN
FOTO: TOMMY POHJOLA

Skolan har utvecklats från auktoritär institution till ett kunskapscentrum i vilken dialogen mellan personal i skolan, eleverna och vårdnadshavarna är viktig. Samtidigt är listan över lärarens utmaningar i form av teknik, pandemi och allt fler barn och unga med särskilda behov allt större.

Speciallärare Marica Enlund vet att föräldrar gör i de allra flesta fall allt de kan för sina barn. – Det kan vara tungt att vara förälder till ett barn som mår dåligt eller har särskilda behov, säger hon.

– Det är bra att det skrivs och pratas mycket om barns och ungas illamående och det ökade behovet av undervisning för elever med särskilda behov, säger **Marica Enlund**, utbildad klass- och speciallärare. Det som inte får utrymme i den offentliga diskussionen är alla de mångprofessionella insatserna och det dagliga arbetet för att stödja elever och personal.

Enlund är en av de cirka fyrtio speciallärare som arbetar med projektet Konsultativa speciallärare, vars mål är att via personal inom bildningen och småbarnsfostran stödja barn och unga. Enlund erbjuder stöd för de svenskspråkiga skolorna i Helsingfors och i östra Nyland.

Lärare och övrig personal i skolorna kan be om konsultation i fråga om en eller flera

elevers undervisning, men personal kan också be om stöd i det egna arbetet.

– Läraren kan lätt bli ensam eller uppleva ensamhet i sitt arbete, säger Enlund. I projektet ingår att vara en resurs för barn och unga och ett stöd för föräldrar och personal i skolorna.

LÄS MER PÅ NÄSTA SIDA »

Då skolan inte är ett alternativ

– Läget var så allvarligt att vi försökte få in barnet på sjukhusskola, säger **Jenni von Veh**, mamma till en i dag snart 16-årig pojke.

De sista åren i lågstadiet hade ännu fungerat någorlunda väl tack vare en mycket förstående lärare, men redan då fick pojken sina första fall av dissociation och raseriutbrott.

– Då visste inte ens jag vad allt han varit med om, säger von Veh, men gjorde mitt allt för att han skulle få hjälp. Vårdköerna var långa redan då och våra utmaningar blev inte lättare av att han var på väg in i tonåren. Efter många vändningar kom vi in på barnpsykiatri vid HNS och det var i sista minuten då han utöver de tidigare problemen också utvecklat en panikångest med tillhörande attacker. Pojken blev diagnostiserad med posttraumatiskt stressyndrom och medelsvår depression.

Under våren 2020, då pojken gick i årskurs sju, fick von Veh veta vad sonen gått igenom, ett svar på vad som låg bakom illamåendet. Pojken berättade det här dagarna före coronapandemin, som ledde till att skolorna övergick till undervisning på distans.

– Distansundervisningen var mycket svår för honom, säger Von Veh, våra fem andra barn storrivdes med undantagstillståndet.

Pojken, som tidigare hade presterat på normalnivå, började prestera sämre, bland annat mätt i vitsord.

Sorg, ilska och skam

Trots att det i dag pratas mer öppet om både diagnoser och ett upplevt illamående bland barn och unga är det många föräldrar som drar sig för att be om hjälp. von Veh har valt att öppet prata om de problem hennes son och familjen har.

– Vi försökte till en början klara oss på egen hand, på något sätt ville vi hålla kulisserna uppe, säger von Veh. Men det höll inte och genom att berätta vår historia hoppas jag kunna bidra till att stigmatiseringen kring barn och ungas illamående och de tillhörande känslorna man som förälder dras med ska avta.

– Det kan vara tungt att vara förälder till ett barn som mår dåligt eller har särskilda behov säger Marica Enlund. Känslorna kan pendla mellan sorg, ilska och skam. Föräldrar gör i de allra flesta fall allt de kan för sina barn och besvikelsen över att inte lyckas på det sätt att barnet skulle klara av att gå i skolan som alla andra kan vara stor.

– Min son är intelligent och matematiskt begåvad, men det kommer man inte långt med om man inte är i skolan, säger von Veh. Än sämre blev det då han faktiskt var i skolan och betedde sig dåligt.

Sonens illamående var så svårt att han under perioder undervisades i hemmet.

– Det var inför nionde klass han fick nog av sig själv och situationen, berättar von Veh. Det var grymt att höra honom säga att han är familjens svarta får, den enda som är skit i vår familj.

Som förälder till ett barn som mår dåligt är man så beroende av att det i barnets omgivning finns andra vuxna som ser barnet och ser vad som finns bakom illamåendet och det dåliga beteendet, säger Jenni von Veh.

FOTO: PRIVAT

FAKTA

Den konsultativa **tjänsten** hjälper när man i skolan använt sig av trestegsstödet och behöver hjälp med att hitta ytterligare lösningar.

Tjänsten stödjer det **specialpedagogiska kunnande** som redan finns i skolan.

Projektet är kopplat till Zacharias Topeliusskolan i Helsingfors.

Från förskola till årskurs 9.

Tjänsten är **avgiftsfri**.

Projektet som pågår till årets slut **finansieras** av Undervisnings- och kulturministeriet.

Ris, men också ros

För att pojken skulle ha en möjlighet att avsluta högstadiet i någon form av normal ordning beslöt sig von Veh för att skriftligen, i form av en A4, berätta för personalen i skolan vad som låg bakom barnets beteende och mående. – Jag skulle önska att kommunikationen mellan skolan och familjer vars barn mår dåligt skulle fungera bättre, säger von Veh. Det är så många som är inblandade, lärare, kuratorer, speciallärare och rektorer och information går inte alltid vidare till alla som berörs.

Det var i det skede som von Veh sökte en plats för pojken i sjukhusskola hon kom i kontakt med Marica Enlund.

– Som förälder till ett barn som mår dåligt är man så beroende av att det i barnets omgivning finns andra vuxna som ser barnet och ser vad som finns bakom illamåendet och det dåliga

beteendet. Sådana fanns också i skolan, säger von Veh, och i och med att Marica också kom in i samarbetet kring min son finns det ytterligare en vuxen som lyssnar, kommer med förslag och peppar och det har hjälpt oss mycket.

– Medveten om att de flesta, både föräldrar och personal, försökt med åtminstone hundra olika saker för att få skolgången att fungera, så kan vi tillsammans kanske komma på en möjlig lösning till, säger Enlund.

Behovet av stöd är stort

Jenni von Vechs son har återgått till något som kan jämföras med normal skolgång, läser utvalda ämnen och drömmer om att kunna börja gymnasiet.

– Jag har varit tvungen att lära mig att inte mäta hans skolgång i vitsord, säger von Veh, men visst är det roligt att också de har blivit bättre. Det viktigaste är ändå att han mår så mycket bättre nu.

– Att lätta på den oro som många föräldrar har, det ser jag nästan som viktigare än själva projektet, säger Marica Enlund. Ju tidigare både elever och personal får stöd, desto större är möjligheten att undvika riktigt allvarliga problem.

Marica Enlund har en lång erfarenhet som både klass- och speciallärare och är glad över att hon i sina tidigare roller fått arbetshandledning och vet hur hon ska ta hand om sitt eget välbefinnande.

– De fall jag jobbar med kan vara svåra och det händer att de lever vidare i mina tankar också efter arbetsdagens slut. För att orka i det här arbetet är jag rätt noga med att stänga av jobbtelefonen då arbetsdagen är slut.

Positivt mottagande

Marica Enlund har sedan projektets start senast höst arbetat med cirka 100 fall och i de flesta fallen har den konsultativa tjänsten mottagits positivt.

– Det kan finnas en oro för att jag ska komma in med en lista över fel och brister, men jag kommer in för att lyssna och tillsammans försöker vi hitta lösningar och sätt att komma framåt i de situationer som är svåra.

Mottagandet bland föräldrarna har också varit positivt. Viss tvekan har konsultationen väckt bland föräldrar som redan har många vuxna kontakter i och med barnets behov.

– Inte så att bemötandet är direkt negativt, mer en fråga om det är nödvändigt, säger Enlund. Men också de fall där den första kontakten varit lite trevande har fått om inte lyckliga slut, så åtminstone en vändning till det bättre och ett ökat samarbete mellan skolan och hemmet.

Projektet pågår till slutet av det här året och behovet av hjälp har visat sig vara stort.

– Det är viktigt att behovet av stöd, specialklasser och speciallärare blir synligt, men ännu viktigare är det att barn och unga upptäcker och tror på att det finns lösningar kring lärande och skolgång även fast de mår sämre. Det finns något som är guld i var och en av oss.

En värld full av möjligheter

■ Föreställ dig ett barn som i flera veckor har övat på att hoppa hopprep och "stiplat" efter bara några hopp och så äntligen en dag hittar hen rytmen och klarar av att hoppa igenom nästan hela alfabetet. Glädjen är obeskrivlig, barnet skiner som en sol och får hurrarop av sina kompisar. Stolt berättar barnet till alla vuxna som kommer in genom porten vad hen har lärt sig och glädjen sprider sig. Tänk att få vara en del av den här lyckan.

Det är ett sant privilegium att på första parkett få följa med barnens inlärande och utveckling, från de första stapplande stegen till femåringen som hoppar hopprep med kompisarna. Det är en del av vardagen inom småbarnspedagogiken.

Jag blundar inte för verkligheten, jag vet att småbarnspedagogiken tampas med stora problem på grund av personalbrist. Men problemen med tuffa arbetsförhållanden, stort ansvar och låga löner är identifierade, nu är det dags att sätta allt krut på att lösa problemen. För att vända den negativa trenden behöver beslutsfattarna våga satsa på barnen och se det som en investering för framtiden. Vi behöver också lyfta fram de positiva sidorna av arbetet, de är ändå fler än de negativa. All den negativa publiciteten har en avskräckande inverkan på unga som står i beråd att välja studieinriktning.

■ Det händer mycket spännande inom småbarnspedagogiken just nu, det kommer in en helt ny yrkesbenämning, nämligen socionom inom småbarnspedagogik. Socionomerna har länge jobbat inom småbarnspedagogiken, som lärare. Successivt, i takt med att nya befattningar öppnas, kommer socionomer inom småbarnspedagogik att anställas till daghemmen, så att en tredjedel av personalen år 2030 är socionomer. För socionomen är ett inkluderande och delaktighetsfrämjande arbetssätt, där barnet är en del av en fungerande grupp och där känslan av gemenskap råder, det naturliga.

Forskning visar att barn med gott självförtroende och goda sociala färdigheter har bättre förutsättningar att ta sig an skolarbete (Walton & Hibbard 2017). Satsningar man gör för att förebygga marginalisering i tidiga år betalar sig tillbaka i form av balanserade unga som har en framtidstro och vilja att engagera sig och bidra till samhället.

Socionomen har också kompetens att stödja familjen. Daghemmet är för föräldrarna en trygg plats med bekant personal, en plats som de dagligen besöker och också en plats där föräldrarna med låg tröskel, i högre grad än idag, skulle kunna få stöd i sitt föräldraskap.

Småbarnspedagogiken är full av möjligheter. Barnet får med stöd av kunniga vuxna, lära sig nya färdigheter i en inspirerande miljö. Personalen får vara med och bygga upp en ny och bättre småbarnspedagogik som, med barnets bästa i åtanke, tar vara på hela personalens kompetens, oberoende av utbildning. När socionomen, läraren och närstående alla får bidra med hela sitt kunnande har vi ett vinnande koncept.

EVA EDGREN

Lektor inom det sociala området med fokus på social- och småbarnspedagogik, Institutionen för hälsa och välfärd vid Arcada.

PROGRAM PÅ SVEABORG

Äventyrsturen Kung Gustav III:s skatt tar dig på en fartfylld tidsresa till 1700-talets Sveaborg. Medan deltagarna följer ledtrådar och löser uppgifter stöter de på historiska personer och händelser. Under turen lär sig deltagarna om Sveaborg på ett medryckande sätt. Turer ordnas på beställning: 9.5-30.9.2022.

Den guidade turen. Under den guidade turen presenteras de viktigaste sevärdheterna, som till exempel Stora borggården på Vargön och i tiden världens största torrdocka.

Mera information:

www.suomenlinnatours.com

Välkommen på musikfesten Barn igen

I maj bjuder Svenska kulturfonden på tre lekfulla konserter med nya och äldre barnmusikklassiker i nya arrangemang. Välkommen till

- Sigynsalen i Åbo lördagen den 14 maj kl. 14
- Avanti-salen i Borgå tisdagen den 17 maj kl. 18
- Schaumansalen i Jakobstad onsdagen den 18 maj kl. 18

På scenen finns en kammarorkester, vokalisterna **Emma Klingenberg** och **Jonte Ramsten**, rapparen **Yad** och dirigenten **Johanna Almark**.

Musikfesterna är gratis och passar för alla, men vi rekommenderar att festdeltagarna har fyllt tre år. Anmäl dig via anmalan.kulturfonden.fi.

**Svenska
kulturfonden**

HEM OCH SKOLA

LASSE GRÖNROOS RÅD:

Fortsätt läsa

Det var inte självklart att bli journalist. Eller var det? Lasse Grönroos minns travar med böcker, serietidningar, rollspel och han har bra minnen från gymnasiet.

TEXT OCH FOTO: TOMMY POHJOLA

– Vi gick ofta till biblioteket med min pappa. Jag lånade inte alla gånger men ville hänga med till biblioteken i Nordsjö och Östra centrum för de var så häftiga ställen.

Böcker och serietidningar har spelat en betydande roll i **Lasse Grönroos** uppväxt. De fanns överallt i hemmet. Föräldrarna visade exempel, men småningom växte hans eget intresse för bokstäver och teckningar.

– Pappa gick ofta till antikvariatet där han köpte klassiska pojkäventyr i bokform. Det var allt från 1600-talshistorier till Stigfinnaren och Biggles. Serietidningar som Nicke & Spirou var också viktiga för mig.

Verklighetsflykt, berättar Lasse Grönroos, har alltid varit hans grej.

– Bilar har aldrig intresserat mig utan sjunkna skatter, ubåtar och rymdkrig.

Fantasin flödade och den utvecklades. Under senare skolår kom också rollspel med i bilden.

I rollspel har man en spelledare och några spelare som utför äventyret och löser problem.

– Jag älskar att rita kartor!

Nu allra senast har Lasse Grönroos utvecklat och tagit fram olika brädspel. Han är också känd som frontfiguren i rockbanden The Dogshit Boys och Trashcan Dance. I det uppdraget ingår att designa skivomslag och ta promobilder.

Lasse Grönroos var en rockare redan i ung ålder, hårdrocken "var en del av mig", säger han, och så snackar vi en stund om Kiss.

Lasse Grönroos är journalist och en bekant radoröst på Svenska Yle. Han har även gjort tv-program, till exempel dokumentären om ödehus. I serien som hittas på Arenan besöker Lasse Grönroos övergivna mordhus, förfallna spöktäcker och bortglömda bunkrar.

– Jag är huvudsakligen programvärd för musikprogrammet *Grönroos garage* på Yle Arenan och Yle Vega. Jag skriver också artiklar på webben. Ödehusdokumentären minns säkert ing-

SERIE

Tack för inspirationen!

I den här artikelserien träffar vi den före detta eleven som berättar om en skola eller ett skolämne som hen inte visste att skulle bli betydande för framtiden. Någon gång hälsar vi också på hos läraren.

I första delen berättar journalisten och redaktören Lasse Grönroos om 1980-talet i östra Helsingfors som han minns den.

PROFIL

Namn: Lasse Grönroos.

Jobbar som: Radiojournalist vid Svenska Yle i Helsingfors.

Skolor: Nordsjö lågstadium, Botby högstadium, Brändö gymnasium.

Familj: Fru och två barn.

Vem är **Stigfinnaren** som Lasse pratar om? Stigfinnaren Natty Bumpo är en fascinerande gestalt som vet allt om Nordamerikas vildmarker. Han arbetar med att guida unga damer genom farliga skogar och stormar på Ontariostjön.

Den amerikanska författaren **James Fenimore Cooper** (1789–1851) var mest känd för sina historiska romaner om den amerikanska präriens ursprungsbefolkning och nybyggare. Kolla med ditt bibliotek!

en längre, det börjar bli närmare tio år sedan. Någon kanske minns tv-serien *The Norden* som fick priser och grejer och som finns på Netflix. Sedan var det *Tredje statsmakten*, *Station T* och *Efter nio* på tv också.

– Jag skriver och fotograferar fortfarande gärna och det får jag göra i mitt jobb, vilket är fint. Jag tänker mycket i form av bilder och finslipar manuskript för inlägg på tv.

Tillbaka till skolan. Vad var det för lektioner som fick dig att plocka fram blyertspennan och börja skriva mera på allvar?

– Högstadiet var en jobbig tid för mig, men i gymnasiet fick jag nya kompisar. Vi hade en lugn och inspirerande stämning i klassen och särskilt modersmålstimmarna var trevliga. Med klasskompisarna kunde vi ha olika stil att skriva och berätta. Vi snappade upp saker av varandra.

Fanns det några såna aba-upplevelser på modersmålslektionerna?

– Jag har alltid varit hyfsat bra på grammatik, men det var uppsatserna som jag gillade mest. Jag fick beröm för dem och uppmuntrades att skriva mera. Jag tycker om att läsa un-

derhållande texter och jag tycker om att skriva sådana. Uppsatserna var ofta far out-stories så det måste ha varit ganska fritt fram att formulera rubrikerna.

Berätta mera.

– Jag minns en historia om en kvinna som blev inlåst i hissen på Brändö metrostation. Det var helg och ingen på plats. På måndag morgon kom någon dit för att reparera hissen. Hissen var förstås tom. Punkt slut. Det är så länge sedan att jag minns inte vad läraren tyckte. Med en kompis läste vi varandras uppsatser och gillade texterna.

Så du ville skriva så fingrarna blöder. Diskuterade du ambitionerna hemma eller med vännerna och vad sade de?

– Pappa ville att jag skulle läsa juridik för han kände någon som blivit jätterik. Det var nog inte så allvarligt menat. I det här skedet hade jag stakat ut min livsstil, jag var hårdrockare och det har nog betydelse.

Många av Lasses skolkamrater valde att söka in till Svenska handelshögskolan och det skulle väl även han ha gjort, men Svenska social- och kommunalhögskolans inträdesförhör var samma dag.

Det kunde alltså ha blivit Hanken men i stället valde han att studera journalistik. Och på den vägen är det.

– Jag hade förebilder som studerade vidare för att bli journalister. Dessutom är ju Tintin och Spiderman det. Jag uppskattade journalistyrket, det var socialt och verkade vara lite spännande. Dagarna var sällan likadana och det fanns rum för kreativitet, säger Lasse Grönroos.

Du har jobbat sedan 1994 på radion. När förstod du att du valt rätt?

– Det ena har lett till det andra. Och kanske var det så att det fanns jobb, helt enkelt. Sedan har jag fått vara med och starta upp olika radiokanaler och utveckla dem, som Radio Extrem till exempel. Jag studerade samtidigt

och skrev artiklar och kolumner i Husis och för Studentbladet.

Det är många år i yrket. Har du kvar fantasin?

– Jo, bara det att de mest galna grejerna tonas nog ned. Själv skulle jag vilja sväva ut någonsans men det får inte bli för vilt. Då kommer rödpennan och bra är det. Vi bearbetar texterna med kollegerna.

Ditt råd till dagens elever som gillar att skriva?

– Lyssna bara på goda rådgivare.

Hur ska man veta?

– Det framgår nog sedan. Om någon ständigt berömmar sina egna alster och hänvisar till dem men du tycker att nej, det här är inte bra, så lita på ditt egna omdöme. Och om folk verkar gilla det du gör, och du har en egen grej, så försök bli bättre på den. Försök inte vara någon annan till lags.

PARDON, MEN VARFÖR SKA VI LÄSA FRÄMMANDE SPRÅK?

Intresset för språkstudier bland unga i Finland har minskat betydligt och koncentrerats till allt färre språk de senaste 20 åren. Allt fler läser bara engelska, utöver det obligatoriska andra inhemska språket. Det räcker inte, säger experter.

TEXT OCH FOTO: PAMELA FRISTRÖM

I Finland ingår två obligatoriska språk i den grundläggande utbildningen. De är i regel engelska och det andra inhemska språket. Bara en dryg fjärdedel av eleverna väljer ytterligare valfria främmande språk. Tyskan och franska är de största förlorarna.

Hur blev det så?

– Det handlar inte bara om ett minskat intresse för språk. Kommunernas skyldigheter att tillhandahålla språkundervisning har avvecklats, timfördelningen i den nya läroplanen främjar inte språkstudier och det råder en föreställning om att engelskan räcker. Och så handlar det om nedskärningar och pengar, förklarar **Outi Vilkuna**, fransklärare och ordförande för Språkläraryrket i Finland (Sukol).

De senaste ändringarna i språkundervisningen gjordes 2020 då det obligatoriska A1-språket tidigare lades till årskurs ett.

– Det var ett jättefint initiativ vi språklärare tog emot med öppna armar. Målet var att föra in en större mångfald av språk och locka fler att välja andra språk än engelskan som A1-språk. Men reformen förverkligades inte fullt ut och kommunerna förpliktades inte att erbjuda flera språk. Många kommuner gör det i dag enkelt för sig och erbjuder enbart engelska i ettan – kanske med samma tanke i bakhuvudet att engelskan räcker, säger Vilkuna.

I de svenskspråkiga skolorna i Finland läser en majoritet av eleverna finska som A1-språk.

Arbetsmarknaden behöver språk

– Språkkunskapernas betydelse har ökat i takt med att Finland har blivit allt mer internationellt. Den engelska dominansen är olycklig i den bemärkelsen att engelskan ensam in-

Enligt Outi Vilkuna är det inte särskilt svårt att lära sig främmande språk. Liksom i andra skolämnen handlar det mest om attityd. Däremot har föräldrarnas inställning till språkstudier stor betydelse för barnens motivation, säger hon. FOTO: VEIKKO SOMERPURU

te räcker till. Alla språk är efterfrågade på arbetsmarknaden. Det är inte bara språkkunskaperna som räknas, utan också en öppenhet för nya lärodomar, språk och kulturer, säger Outi Vilkuna.

– Att behärska ett språk är inte bara förmågan att förstå ord eller att rada dem i rätt ordning. Jag brukar ofta säga att språkstudier är att studera kommunikation, och det innefattar en bredd av kommunikationsfärdigheter som kulturell och historisk förståelse. Sånt kan inte Google Translate eller någon app översätta.

För unga som drömmer om studier eller arbete utomlands skulle det löna sig att rikta lite

mer uppmärksamhet också utanför den engelskspråkiga världen, framhåller Vilkuna.

– Brexit ledde till exempel till att studieplatser, utbyte och praktik i Storbritannien inte är lika lättillgängliga som tidigare. Många andra europeiska länder erbjuder möjligheter till mycket högklassiga studier, forskning och arbete för dem som kan språken.

Språkinläring är hjärngymnastik

Men varför lönar det sig att börja tidigt?

– Det har gjorts mycket forskning kring det här. Det finns teorier som hävdar att barndomen är en så kallad känslig eller kritisk period då barn ungefär fram till 12 års ålder är särskilt mottagliga för språkinläring. Sen finns det forskning från tvåspråkiga regioner i till exempel Kanada och i gränsområden i Europa där flera språk hör till skolvardagen som visar att tidiga språkstudier utvecklar vår tankeförmåga, våra kognitiva färdigheter, säger Outi Vilkuna.

– I tidig ålder är ett barns sinne också mycket mer flexibelt. Vi pratar om plasticitet. Barn har sällan hämningar eller förutfattade meningar om att de inte kan ljuda precis rätt eller vet exakt rätt svar. De tycker att det är kul om det lyckas lite ditåt och vågar hänge sig åt språket på ett helt annat sätt.

– Sedan kan jag inte låta bli att påminna om att språkundervisningen ju faktiskt är helt gratis i den grundläggande utbildningen i Finland, och att det lönar sig att ta var på den möjligheten från början!

LÄS MER PÅ SIDAN 18 >>

NYKTERSOLKLART.FI

NYKTER- SOLKLART!

#nyktersolklart

Text: Micaela Romantschuk och Petra Högnäs

FOKUS MÅ BRA

- FÖRBUNDET HEM OCH SKOLAS SATSNING PÅ VÄLMÅENDE

Fokus Må bra bygger på idéer från positiv psykologi, den inriktning inom psykologi som uppmärksammar det goda, inte bara lagar det som inte fungerar.

Under våren har vi på olika sätt tagit upp temat hopp. Våra barn och unga behöver nu en känsla av att det, trots allt som händer, finns hopp om en bättre framtid. Försök att inte överföra din egen oro på barnen. Tala hellre med en annan vuxen om du känner dig orolig. Här har vi samlat några tankar och övningar som ni kan göra tillsammans med barnen för att hålla hoppet levande.

NÅGOT ATT SE FRAMMOT

Planera något tillsammans som ni sedan kan se framemot. Det kan handla om enkla vardagliga ting som en gemensam filmkväll, en vandring ute i naturen eller om att laga en god middag tillsammans. **Att ha något roligt att se framemot inger hopp och framtidstro.**

"DETTA GJORDE MIG GLAD" RUNDA

Skapa en rutin i familjen då ni med jämna mellanrum, till exempel kring middagsbordet eller då ni annars är samlade, var och en i tur och ordning talar om 1–3 saker som gjort er glada under de senaste dagarna. Det kan handla om vad någon annan gjort eller sagt, något vacker ni sett. Vad som helst som gjort er glada. **Att stanna upp vid det som är gott och bra i livet är särskilt viktigt under oroliga tider då mycket vi läser och ser i tidningar och andra medier handlar om kriser av olika slag.**

"HUR GJORDE JAG DÅ" ÖVNING

Då man står inför en svår situation i vardagen, mindre eller större, kan det löna sig att tänka tillbaka på en tidigare knepig situation som löst sig. Stanna upp tillsammans och fundera:

- Vad var det som var svårt eller jobbigt?
- Vad gjorde att situationen löste sig?
- Vad gjorde du själv?
- Vem hjälpte dig då?

Att tala om tidigare svåra situationer som löst sig på ett eller annat sätt inger hopp om att det kommer att göra det igen.

Läs mera: www.hemochskola.fi/foreningar/fokus-ma-bra/

GRUBBLA TILLSAMMANS

Att få tala om det som bekymrar en eller det man grubblar över är viktigt. Redan att sätta ord på sin oro kan vara till stor hjälp. Barn, precis som vi vuxna, kan oroas sig över både smått och stort.

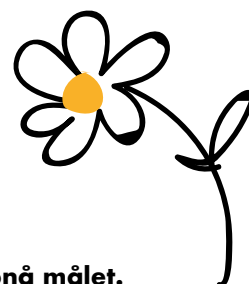
- Fråga ditt barn, vad tänker du på? Vad tänker du om "det här", berätta!
- Utgå ifrån det ditt barn vill tala om.
- Lyssna på ditt barn, vara ärlig men mån om att berätta om allt det som görs för att lösa just det ditt barn oroar sig för.
- Var inte rädd för att du inte har svar på allt, oftast är det viktigast att lyssna.
- Överför inte din egen rädsla på barnet. Tala om din egen oro eller rädsla med en annan vuxen.

FOKUSERA PÅ DET DU KAN KONTROLLERA

Fokusera på det du kan kontrollera i stället för det du inte kan kontrollera.

Skriv ned tre saker du eller ditt barn kan göra för att göra någon annan glad, göra dig själv glad eller få ordning på något i din vardag. **Att märka hur man själv med små medel kan påverka sin egen vardag till något bättre inger hopp om att detta gäller också i ett större sammanhang.**

SMÅ STEG MOT MÅL INGER HOPP

För att uppnå mål är det bra att spjälka upp målen i lite mindre beståndsdelar.

- Skriv ned en utmaning du eller ditt barn har just nu.
- Skriv sedan ned ett mål för vad ditt barn eller du själv vill uppnå.
- Skriv sedan ned tre saker barnet/du/ni tillsammans kan göra för att uppnå målet.
- Fira varje gång ni kommit en bit på väg.

GÖR EN SKATTKARTA

En skattkarta är en tavla över en önskad verklighet. Att göra en skattkarta över en önskad verklighet gör det lättare att fokusera sin energi på att uppnå sitt mål. Det är roligt att göra det här tillsammans så att alla gör sin egen skattkarta.

- Börja med att bläddra i gamla tidningar och klipp ut bilder som du tycker om. (Det går också att göra skattkartan helt digitalt men det ligger ett visst värde i att sitta och bläddra i gamla tidningar tillsammans.) Du kan lita på din intuition.
- När du har en hög med bilder du klippt ut sorterar du dem och väljer ut dem som du tycker allra bäst om.
- Limma upp bilderna på ett lite större pappersark.
- Berätta i tur och ordning för varandra om era skattkartor och varför ni valt just de bilderna ni har med. Skattkartan kan hjälpa oss att uppnå våra mål.
- Ta fram kartan efter till exempel ett år och se efter om något du har med i din skattkarta har förverkligats. Det brukar vara så!

MIN EGEN ÖVNING

Skriv in hur du själv gör för att upprätthålla hoppet

FAKTA

A1: Den grundläggande utbildningens **första främmande** språk, obligatoriskt. I svenskspråkiga skolor är finska det vanligaste A1-språket. I finska skolor är engelska det vanligaste A1-språket. En del skolor erbjuder också andra A1-språk.

A2: Ett **valfritt språk**, inleds vanligtvis i årskurs fyra eller fem. Språkutbudet varierar från skola till skola och kommun till kommun. Kommunerna är inte skyldiga att erbjuda A2-språk och många kommuner erbjuder inga A2-språk alls. Ett valfritt A2-språk ökar elevens totala antal veckotimmar och kan fortsätta som ett valfritt ämne i årskurs sju. I svenskspråkiga skolor är engelska det vanligaste A2-språket.

B1: Den grundläggande utbildningens **andra gemensamma språk**.

B1-språket börjar man läsa senast i årskurs 6. I finskspråkiga skolor är B1-språket nästan alltid svenska. Efter som många svenskspråkiga skolor läser A2-språket (engelska) som ett gemensamt ämne läser är det mindre vanligt att svenskspråkiga elever läser B1-språk.

B2: Ett **valfritt B-språk** som oftast inleds i årskurs 8. Språkutbudet varierar från skola till skola. Undervisningsgrupper bildas om tillräckligt många elever anmäler sig.

B3: Ett **valfritt språk** som eleven väljer **i gymnasiet**. Eleven kan välja flera B3-språk. I gymnasiet kan eleven fortsätta studera A- och B2-språken som redan påbörjats. Språk- och kursutbudet varierar.

Källa: Sukol, Utbildningsstyrelsen

DÄRFÖR ÄR SPRÅKSTUDIER BRA!

TEXT OCH FOTO: PAMELA FRISTRÖM

Erica Höglund hade velat läsa franska redan i lågstadiet, men då var det för få andra som ville göra det.

Erica Höglund, åk 9, S:t Olofsskolan, Åbo:

– Egentligen ville jag läsa franska som tillval i lågstadiet men det var så få som valde franska att det inte blev någon grupp, då valde jag spanska i stället. I gymnasiet tänker jag välja franska.

– Jag tycker det är viktigt att lära sig språk, jag har märkt när vi har rest i Spanien att det har varit användbart att kunna spanska.

Alvar Svartsjö, åk 9, S:t Olofsskolan, Åbo:

– Jag valde spanska i sexan, och har läst det sedan dess. Det är ett världsspråk, och man kan ha nytta av det. Jag har lärt mig spanska så pass bra redan att jag kan ha en konversation på spanska. Jag tycker inte att det är särskilt svårt att lära sig nya språk, men det kräver förstås att man lär sig regler och övar.

Niorna i S:t Olofsskolan i Åbo har ordförhör i spanska. Eva Björkfelt som är lärare säger att spanska de senaste åren blivit väldigt populärt, kanske lite på bekostnad av franskan. Spanskan är ett större språk och väldigt synligt i film och musik i dag.

Alvar Svartsjö har läst spanska i snart fyra år och kan redan föra ett samtal på spanska.

Eva Björkfelt, lärare i spanska, S:t Olofsskolan, Åbo:

– Hos oss i S:t Olofsskolan är det glädjande nog massor med elever som läser språk, och det är många som har valt franska, tyska eller spanska som tillval redan i sexan.

– Nackdelen med det här är att det ibland är svårt att få ihop tillräckligt stora grupper för elever som vill välja ett främmande språk som tillval i åttan. Det finns helt enkelt inte tillräckligt med elever som inte redan läser något språk.

– Jag tycker att man inte behöver tänka att man behöver behärska ett språk fullständigt – kan man grunderna kommer man redan ganska långt. Och ju fler språk man kan, desto lättare blir det oftast att lära sig fler.

Jag tycker att man inte behöver tänka att man behöver behärska ett språk fullständigt – kan man grunderna kommer man redan ganska långt.

”

Vera, 8 år, och Nils, 12, hör till de 360 elever på Ursvikskolan som är inskrivna på fritids. Vera gillar det mesta av aktiviteterna men favoriten är att sy.

LÄRANDET FORTSÄTTER PÅ FRITIDS

I Sverige är morgon- och eftermiddagsverksamheten – fritids – en del av läroplanen. Kommunerna ska erbjuda alla mellan 6 och 13 år en plats på fritids.

RICHARD NORDGREN, TEXT OCH FOTO

När fritidspedagogen Åsa Engström har den tidiga turen för att öppna fritidshemmet i Ursvikskolan är klockan halv sju på morgonen. Då kan det vara mellan fem och tio elever på plats som får morgonmål. Frukost äter de klockan sju och före skoldagen börjar klockan åtta gå man ut en stund. I Sverige är fritids en del av läroplanen.

– Jag är åtta år men jag fyller nio i år, säger Vera när vi träffas i skolan.

Hon går i andra klassen i Ursvikskolan och spelar fotboll i Ursviks IK på fritiden.

– Jag gör inte så många mål men jag dribblar och passar så att andra kan göra mål, säger hon.

På morgonen har hon deltagit i fritidshemmets verksamhet. När skolan är slut fortsätter hon där några timmar.

Hon gillar fritids för det händer mycket, men extra stolt är hon över vad hon har sytt.

– Jag har sytt en julstrumpa med en gran på, en halloweenpumpa och en nalle, räknar hon nöjd upp när vi sitter i "ateljén" där en del alster barnen tillverkat hänger på väggarna.

Vera har tagit sina alster med hem.

Komplement till skolan

– Fritids ska komplettera skolan och har öppet betydligt längre än skolan. Fritids stänger klockan halv sex, säger biträdande rektor

Nils är speciellt nöjd med att man spelar fotboll där, både på planen i närheten av skolan och på playstation.

Stella Ericsson vid Ursvikskolan i Sundbyberg strax utanför Stockholm.

Hon är ansvarig för fritids i skolan och säger att det står i skollagen att kommunen ska erbjuda omsorg för alla från 6 upp till 13 år.

Ursvikskolan har 440 elever och av dem är 360 inskrivna i fritidshemmet.

Fritids ska som namnet säger erbjuda bra fritidsaktiviteter och är inordnad i läroplanen.

Den stora skillnaden är att fritids inte har bedömning på samma sätt som skolan och den inte har kunskapsmål som ska uppnås.

– Vi har ett pedagogiskt årshjul som vi använder för att slå fast vilka aktiviteter vi ska ha, säger fritidspedagogen Åsa Engström.

Fotboll och FIFA

Nils som just har fyllt tolv och går i femman pekar ut sina favoriter bland fritidsaktiviteterna. De finns uppskrivna på en stor tavla i en av korridorerna

– Vi har Fifa-turnering en gång i veckan. Sedan går vi ibland över gatan och spelar fotboll. Ibland kollar vi på film. Det är ganska kul, säger han.

De flesta av hans vänner går på fritids och han hör till dem som brukar vara där också på loven. För fritidshemmet är öppet också på loven.

Biträdande rektor Stella Ericsson är ansvarig också för fritidsverksamheten vid Ursvikskolan. Fritidspedagogen Åsa Engström har jobbat i 20 år på fritids.

– Vi får ha stängt fyra dagar för planering där fritidspedagogerna är med och sedan julafton, midsommarafton och några andra röda dagar, säger Stella Ericsson.

Nils brukar vara på fritids ett par veckor på sommarlovet medan föräldrarna jobbar, men på sport- och höstlov är han där nästan varje dag.

– Vi gör en massa kul saker då, säger han.

Att fritids är öppet på loven är en fantastisk sak, konstaterar Stella Ericsson.

– Det har varit speciellt nödvändigt för vissa barn under de två senaste åren med pandemin, fortsätter hon.

– Då försöker vi ordna andra aktiviteter. Vi går ut och grillar, vi åker skridskor, åker till simhallen och går på museer. Det är kanske roligare än att sitta hemma med datorn medan mamma och pappa jobbar, säger Stella Ericsson.

80 under loven

Stella Ericsson säger att det var ungefär 80 elever som deltog i aktiviteterna under sportlovet uppdelat så att cirka 60 var yngre elever och resten av de äldre.

– Det betyder också att personalen kan vara delaktig i verksamheten på ett helt annat sätt när skolan inte bryter upp verksamheten, konstaterar Åsa Engström.

Fritids och skolan lever i en symbios. Dels för att fritids är med i läroplanen, dels för att de delar utrymmen, på skolans villkor.

– Ettorna läste om olika slag yrken i skolan och i fritids fortsatte man genom att bygga en legostad och använde sig av hjälpmedel som trolldag och kaplastavar, säger Stella Ericsson.

LÄS MER PÅ NÄSTA SIDA ➤

Fritids är öppet också på loven. Vera brukar vara några dagar där under sommarlovet medan Nils är där ett par veckor efter skolavslutningen på sommaren medan föräldrarna ännu jobbar.

– Det blev till slut en film, fortsätter Engström.

Nackdelen med att ha fritids i skolans utrymme är att vissa aktiviteter som bordtennis och dans kräver att det möbleras om och sedan ska allt ställas tillbaka igen.

– Den stora fördelen är ändå att vi har personalen med oss hela dagen, säger biträdande rektorn Stella Ericsson.

Mellanmål och sen kör vi

Fritidsdagen börjar med ett mellanmål efter sista lektionen. Sedan är det dags för de styrda planerade aktiviteterna. Vissa dagar är det en aktivitet, andra kan det vara fyra.

– Allt ifrån olika skapande projekt till rörelse, styrd lek eller lek i gymnastiksalen. De kan också göra film, säger Åsa Engström.

Enligt läroplanen ska det finnas med natur, hälsa, värdegrund och rörelse i aktiviteterna.

– Alla aktiviteter ska bygga på barnens intressen. Det står också i läroplanen. Men om barnen plötsligt blir jätteintresserade av ekorrar i skogen fast vi egentligen skulle plocka svamp, då får vi gå all-in på ekorrar, säger Åsa Engström med ett skratt.

Klockan 16 är det slut på de ledda aktiviteterna och 17.30 stänger eftermiddagsverksamheten.

Kommunens ansvar

Det är 28 personer som jobbar med fritids i Ursvikskolan, en del av dem jobbar på deltid. En större andel av personalen jobbar med de yngre barnen. Eleverna är uppdelade i tre fritidshemavdelningar, två för de yngre och en för de äldre.

Åsa Engström, som har jobbat som fritidspedagog i 20 år, säger att den svåraste utmaningen är gruppstorleken. Att ordna aktiviteter för en grupp på 112 barn kräver att man tänker på ett annat sätt, säger hon.

Det finns både kommunala och fristående fritidshem. De fristående kan drivas av bolag, trossamfund, stiftelser eller kooperativ. Men det är kommunerna som ansvarar för att det finns plats för barnen.

Både Nils och Vera är nöjda med fritids i Ursvikskolan. Finns det ingenting som är tråkigt?

– Ibland när det är sent på hösten och det regnar, det är blött och så ska alla vara ute. Det är inte så roligt men annars är det kul.

FAKTA

Idén med Finlandsmodellen är att alla barn skall ha rätt till en **gratis hobby**.

Kommunerna kan få **statsstöd** för verksamheten men då bör tre kriterier uppfyllas: Den ska utgå från vad eleverna själva vill göra, den skall vara gratis och meningsfull och ske efter skoldagens slut.

Det är en fråga om pengar. **Riksdagen** beslutar om det ska bli lagstadgat. Genom att garantera att varje barn får en gratis hobby blir det mera jämnt.

Tidningen Hem och Skola skrev om Finlandsmodellen i **nummer 4/2021**. Artiklarna kan också läsas på nätet.

AV JOE DIPIETRO • ÖVERSÄTTNING: PETER THORVALD • NÄYTELMÄKULMA - NORDIC DRAMA CORNER OY

RASEBORGS SOMMARTEATER

PRESENTERAR

ALL SHOOK UP

30.6-7.8.
2022

BILJETTER

NETTICKET.FI 0600 399 499 (16/min + lna/msa)

VNUR:s kontor: 019 241 5035 (vard. 9-16) • info@raseborg.org

RASEBORG.ORG

Raseborgs Sommarteater

Finns sommarteater presenterar

Pinocchio

Christian Lindroos • Pasi Hiihtola • Peik Stenberg
Regi av Ylva Edlund

9.6-3.7 2022

Biljetter på www.netticket.fi www.finnssommarteater.fi

Upphovsrätt: Nordic Drama Corner Oy

En spännande utflykt i pengarnas värld!

FINLANDS BANKS MYNTMUSEUM

presenterar centralbankens och penningekonomins nutid och historia på ett mångsidigt sätt. Fyra multimedier skildrar interaktivt ekonomins historia och fenomen. Du kan pröva på att vara centralbankir, testa dina kunskaper i penningpolitik eller följa hur pengarnas köpkraft varierat under årtionden.

Boka gratis studiebesök för din klass!

Finlands Banks myntmuseum
Snellmansgatan 2, 00170 Helsingfors
ti-fr 11-17, lö-sö 11-16, må stängt
guidade visningar, tfn 09-183 29 81
fritt inträde, kafé, www.rahamuseo.fi

KLINTVÄGEN
Apartments

Åk på skolresa till Åland

Ny möblerade & moderna lägenheter med fullt utrustade kök • Gratis wifi, Netflix och smart-TV • Cykeluthyrning • 5 min promenad till badhuset Mariebad & närmaste sandstrand • 10 min promenad till museum, caféer, restauranger & aktiviteter.

Booking.com

8.9

Recensions-
betyg

Vi hjälper er gärna även med bokning av båtresor, aktiviteter, m.m.

airbnb

4.8

Recensions-
betyg

*Prisexempel 37,50€ per person per natt inkl. sängkläder & handdukar när 5-6 gäster bor i en tvåa 52 kvm, september-maj. Pristillägg juni-augusti.

Klintvägen Apartments, Mariehamn | www.klintvagenapartments.ax | info@klintvagenapartments.ax | +358 40 3247605

FÖRBUNDETS ORDFÖRANDE OCH KOMMUNIKATÖR DRAR VIDARE

Då Anders Adlercreutz för sex år sedan valdes till ordförande vid Förbundet Hem och Skola hade Maarit Westerén jobbat där i tio år. Nu väntar andra uppdrag dem båda.

TOMMY POHJOLA, TEXT OCH FOTO

Maarit Westerén har i 16 år tagit fram och verkställt kampanjer, kurser, utbildningar och föreläsningar vid Hem och Skola. Jobbet som kommunikatör har tagit henne till skolor runtom i landet.

– Jo, hela Svensksfinland, Nyland, Åland, Åboland och Österbotten. Jag har besökt många skolor och föräldraföreningar under åren. Det har varit roligt att få träffa alla människor och tillsammans arbeta för en bättre skola. Jag vill understryka att det alltid handlat om lagarbete.

Samma säger den avgående ordföranden **Anders Adlercreutz**.

– Jag har fått vara med länge och nu är det dags att göra något annat. Det är en styrka som det här förbundet har, det vill säga att människor byts ut och det kommer in nya krafter.

I ledaren som publicerades i tidningen Hem och Skola 1/2022 beskriver han tiden som förbundsordförande.

”Emellanåt har jag känt en viss skuld känsla för hur roligt det har varit. Det har varit lite som att plocka russinen ur skolvärldens bulle. Jag har fått fokusera på allt det positiva som hör skolvärlden till – gemenskapen, samarbetet, kommunikationen, på att bygga guldkanterna kring skolvardagen. Det som är roligt kan också vara viktigt. Det kan till och med vara nödvändigt.”

Vill lyfta pappans roll i vardagen

En sak som Anders Adlercreutz och därmed hela förbundet försökt hålla framme är alla vuxnas, men särskilt pappans roll i vardagen.

– Det blir ofta så att det är mammorna som drar lasset. Jag tror vi alla ser att det finns ett problem i det. Vi har försökt bredda tanken på vad det betyder att vara aktiv i en föräldraförening. Det handlar ju inte bara om att stå där och baka mockarutor.

För Anders Adlercreutz fortsätter arbetet för bättre utbildning i riksdagen och som fullmäktiges ordförande i hemkommunen Kyrkslätt. Arkitektbyrån finns också med i bilden, men knappast dagligen.

Anders Adlercreutz och Maarit Westerén säger att de kommer att fortsätta läsa en bra tidning.

Vi har försökt bredda tanken på vad det betyder att vara aktiv i en föräldraförening.

”

Föreningen Ung Företagsamhet ger lärare enkla och praktiska modeller för hur man på ett bra sätt kan ta in företagsamhetsfostran i undervisningen som stödjer skrivningarna i läroplanen. UF-programmen är praktiska och kostnadsfria och det finns skräddarsydda program till alltifrån förskolan till högskolan som stöder målsättningarna i läroplanen.

– Som regionchef för huvudstadsregionen är det mitt jobb att vara i kontakt med svenskspråkiga skolor och yrkesutbildningar i Helsingfors, Esbo, Grankulla och Vanda. Jag erbjuder fortbildning och handledning till lärarna.

Ung Företagsamhet är ett program som riktar sig till alla lärares högst vanliga elever.

– Det är olika, för skolan kostnadsfria koncept, där man tar upp företagsamhet och ekonomifostran på ett inspirerande sätt. Till exempel ”Ett år som företagare” grundar eleverna i högstadiet eller på andra stadiet ett ”UF-företag” som eleverna driver som ett riktigt företag under ett läsår. Tanken är att stärka olika kompetenser och arbetslivsfärdigheter hos eleverna. UF ger eleverna möjlighet att testa och utforska på ett tryggt sätt.

Då Maarit Westerén började vid Förbundet Hem och Skola hade hon en 2-åring hemma.

– Det barnet är nu abiturient. Det ger lite perspektiv.

Förutom den långa tiden vid förbundet är intresse för företagsamhet en sak som är gemensam för Anders Adlercreutz och Maarit Westerén.

Ung företagsamhet nästa

Då jobbet på Förbundet Hem och Skola för 16 år sedan blev aktuellt för Maarit Westerén arbetade hon vid Hanken som marknadsförings- och informationschef. Nya arbetsgivaren heter Ung Företagsamhet.

PRO ARTIBUS KONSTLÄGER: MJUKT

Pro Artibus konstläger arrangeras denna sommar i Lovisa, Vanda och Nagu. Vi jobbar med temat MJUKT och undersöker vad allt mjuk konst kan vara. Besök vår hemsida för mera information och anmälningslänk. Välkommen på sommarens mjukaste konstläger!

LÄGER 1

LOVISA

Österstjärnan hallen
Skeppsbron 8, LOVISA
Tidpunkt: **6-10.6**

LÄGER 2

VANDA

Barnens kulturcentrum Totem
Myrbackavägen 6, VANDA
Tidpunkt: **13-17.6**

LÄGER 3

NAGU

Art-Dur Musik och
Bildkonstskola
Frånösvägen 4, NAGU
Tidpunkt: **20-23.6**

Pro Artibus sommarläger är dagsläger som pågår kl. 9-15. Lägren är **kostnadsfria**. Barnen serveras dagligen ett varmt mål mat samt mellanmål.

MÅLGRUPP: lägstadiet barn **3-6**

SPRÅK: svenska, språkbadslever välkomna!

ANMÄLAN: via Pro Artibus hemsida **senast 15.5:**
<http://proartibus.fi/barn/sommarlager/>

FRÅGOR: konstlägerkoordinator Susanna Storbacka,
susanna.storbacka@proartibus.fi

Länk till hemsida
och anmälan

STIFTELSEN PRO ARTIBUS

Lägren förverkligas med stöd av Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne.

KLASSRESA TILL ÅLAND!

Från 65 €/person

I priset ingår båtresor Åbo-Mariehamn t/r, hotell, frukost & middag. Kontakta oss så hjälper vi er med allt; båtresorna, måltiderna och ett minnesvärt program.

ÅLANDHOTELS

+358 1815 555 • info@alandhotels.fi • alandhotels.fi

Läger vid hav och sandstrand!

Pörkenäs lägergård, Pörkenäsvägen 565, 68620 JAKOBSTAD
tel. 0500 369 690, info@porkenas.net

PLANERAR NI KLASSRESA ELLER LÄGERSKOLA?

ZACHARIAS TOPELIUS KUDDNÄS I NYKARLEBY

Öppet dagligen 18.5-31.8 (stängt 24-25.6).
Maj kl. 12-16, juni-juli kl. 10-17, augusti kl. 12-17.
WWW.NYKARLEBY.FI/KUDDNAS / 06 785 6482

TYTYRI
UPPLEVELSE
GRUVA

VÄLKOMMEN DJUPT NER I JORDEN!

Rundturen i Tytyri
Upplevelsegruva tar dig
djupt ner under jorden
till gruvarbetarnas
värld.

Gruvans underjordiska
värld är spännande och
med en livlig fantasi
kan man lätt se även ett
berg troll i de mörka
håligheterna.

TYTYRI UPPLEVELSEGRUVA I LOJO
TYTYRIELAMYSKAIVOS.FI / 044 369 1309 / TOURIST@LOHJA.FI

VILL NI VARA MED OM ETT RIKTIGT SKÄRGÅRDSÄVENTYR?

Då ska ni välja Albanus! Skeppföreningen Albanus r.f. tillvaratar och förmedlar kunskap, färdigheter, kultur och traditioner om seglation, fartyg och kustbyggnaden.

Vi har erfarenhet av lägerskolor och erbjuder hämtning och lämning också till fastlandet - ta kontakt och skapa er egna seglats idag!

Segla med oss!

+358 (0)457 0450 013
info@albanus.ax
www.albanus.ax

LÄSAMBASSADÖRERNA TIPSAR

Svenskfinlands två läsambassadörer, modersmålslärares och författaren Amanda Audas-Kass och författaren och skådespelaren Henrika Andersson besöker daghem och skolor och träffar barn, personal och föräldrar för att inspirera till läsning. Här bjuder de på boktips för olika åldrar.

Bilderböcker

Dikter för små öron
av **Nina Gran** och **Sanna Mander**

■ Sprakande poesi och sprittande ordglädje möter oss i dikter för små öron.

Nina Gran skriver lekfullt och fyndigt om lipsillen, snorvalpen, klätterapan och pussgurkan och Sanna Manders karakteristiska humoristiska collageteknik bjuder på härliga detaljer där videokissan gäspar njutningsfullt i vårsolen.

*Mjau! sa videokissan
och gäspade så stort att
himlen sprack blå
solen rann gul
och mössens öron blev gröna*

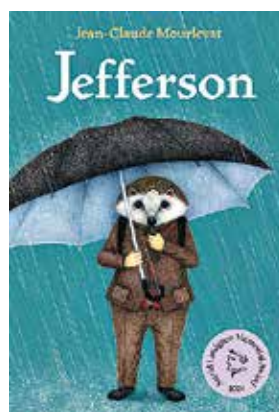
Snillrika ordlekar och roligheter som lockar till lek och läsning!

Ingenting är omöjligt för oss
av **Eva Lindström**

■ Tre barn landar på en annan planet med en annan skola och en annan granne. De har varandra, de har Mamma och de har King. Alltså har de allt och klarar vad som helst. Ingenting är omöjligt för dem.

Eva Lindström är en mästerlig bilderboksskapare. Den som vill ha förutsägbarhet, svar och tydlighet blir alltid besviken. Den som vill bli överraskad, förundrad och berörd blir det aldrig. Perfekta böcker att diskutera med barn – det går liksom inte att låta bli. Den som vill ta sig an dialogisk högläsning kan med fördel göra det med hennes verk. Ingenting är omöjligt för dem. Eva Lindström vann årets Alma-pris, både välförtjänt och roligt!

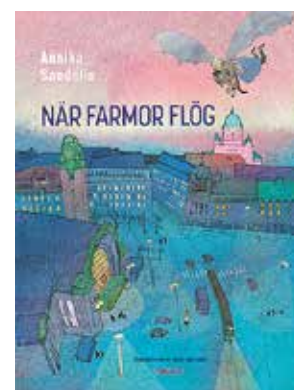
Högläsningsböcker

Jefferson av **Jean-Claude Mourlevat**

■ En förmiddag när igelkotten Jefferson är på väg för att klippa sig finner han frisören Edgar liggande på golvet med en sax i bröstet. Och innan Jefferson hunnit stava till croissant, blir han utpekad och efterlyst som den blodtörstiga mördaren. Till sammans med sin bästa vän grisen Gilbert finner djurvännerna ingen annan råd än att leta reda på den skyldige. Detta leder till ett äventyr som Jefferson aldrig kunnat föreställa sig.

Hemligheter och nervkittlande spänning blandas med samhällskritik och humor. En perfekt högläsningsbok, lagom spännande och rolig. Men låt dig inte invaggas i alltför stor trygghet, här finns scener som sedda ut djurets perspektiv får din framtida chateaubriand att fastna i halsen.

Mourlevat skriver i traditionell sagostil, men handlingen och miljöerna är placerade i nutid och blir stundvis kusligt aktuella.

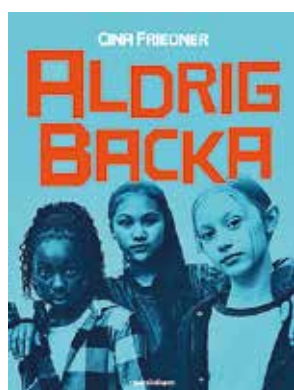
När farmor flög
av **Annika Sandelin** och **Jenny Lucander**

■ Joel är nio år gammal och ska bo hos sin farmor medan föräldrarna är på resa. Han vill inte. Farmor är tråkig. Hon lägger helst bara patients eller sitter vid datorn, så Joel får klara sig själv med gamla Fantomen-tidningar och drömmar om att vara superhjälte.

Men det är något spännande med farmor. Något hon har på skulderbladen. "Det händer så mycket med ens skinn när man blir gammal", säger farmor.

Är det verkligen bara det? Eller har farmor en riktigt spännande hemlighet? Kan den tråkiga vistelsen hemma hos henne rentav bli ett riktigt häftigt äventyr?

En välskriven, vacker och stilsamt spännande berättelse med helt fantastiska illustrationer.

Kapitelböcker

Aldrig backa
av **Cina Friedner**

■ En dag får tjejerna i klass 5 A nog. Varför är det alltid killarna som får bestämma, bara för att de är fler på klassen och hörs mest? Och varför skickar Ivan den där äckliga GIF:en till Lydia på en giraff som snubblar över sina egna ben? Och som om det inte var tillräckligt skriver han att hennes jacka är ful. Och ändå gillar Ivan Lydia och hon trodde faktiskt att han var annorlunda. Nej, det får räcka nu. Tjejerna gör upp en plan – aldrig mera backa!

En rolig berättelse som du har lätt att känna igen dig i, som handlar om här och nu och allt det där härliga och jobbiga med att dela halva livet med sin klass. Om vänskap och solidaritet där Lydia och Ivan turvis berättar sin version av vad som händer.

Alla mina katastrofer
av **Karin Filén**

■ Året är 1986 och regnet är radioaktivt efter olyckan i Tjernobyl. Det är en stor katastrof. Men i Sandras liv finns det också andra katastrofer. När hon är på besök i den skola som ska bli hennes nya inträffar just en sådan katastrof. Som alla ser.

Sedan kommer en sommar. Med en storebror som är dum i huvudet. En pojke som liknar en filmstjärna. Kompisar som håller genom allt. Allt det där som hör livet till. Och snart ska skolan börja.

Karin Filéns roman är en härlig berättelse om vardagslivet på 80-talet. Alla vi som har haft plasttroll med vilda, neonfärgade frisyrier kommer att känna igen oss. Roligt och smart och välskrivet. Och alltid en stor glädje när en ny barnboks-författare föds i Svenskfinland!

Ungdomsböcker

Så jävla perfekt
av **Charlotte Cederlund**

■ Den där känslan som vi alla känner igen, att inte passa in och inte vilja sticka ut, att både vilja stå upp för det rätta men aldrig gå säker. Högstadiet kan vara både brutalt och härligt, och i Emmas skola verkar först alla vara så perfekta; så smala, så snygga och självsäkra. Allt det som Emma inte är. Varje dag gör hon sig så osynlig som möjligt, för att inte bli utsatt som Jamila blir. Tills den dag när Emma hittar en rosa lapp med texten "du är bra som du är" och något förändras. När allt fler lappar sprids på skolan blir det början på något nytt, något större och starkare än Emma någonsin kunnat tro. Men vem är det som har skrivit dem? Och varför?

Så jävla perfekt är livsbejakande och full av känslor som gör det lätt att känna igen sig. En bok om klassrumshierarki, svek, oväntad vänskap men också kollektivets kraft och modet att stå upp för det vi tror på.

Kaamos – en andra chans
av **Wilma Möller**

■ Hästar och stallliv, vänskap och modiga beslut ramar in Wilma Möllers nya ungdomsbok. På grund av föräldrarnas skilsmässa tvingas Alexis flytta tillbaka till Finland mitt i terminen. I bagaget har hon dessutom en traumatisk upplevelse från ridtävlingen i England, och Alexis är fast besluten om att aldrig mer sätta sig på hästryggen. En praoplats på Lundgårdens ridstall och mötet med Kaamos, en bångstyrig, livsfarlig valack, tvingar Alexis ändå på andra tankar. Stallets framtid står på spel, och Alexis måste fatta ett beslut som kommer att riva upp de gamla sår.

Vad krävs det av oss för att våga leva fullt ut? Drömmar blir krossade, ja, men viljan att leva är ännu starkare. Och med hjälp av Alexis vänner vågar hon lite mer.

Wilma Möller skriver med inlevelse och gedigen hästkännedom. Boken handlar om kärleken till mycket mer än endast hästar.

SMÖRGÅSFIGURER

Brödskivor
Smör eller färskost
Ostskivor
Tunna morotsslantar
Morotsstrimlor
Ärtskott
Rödkål i strimlor
Gurkskivor
Körsbärstomat i klyftor
Persilja

Gör så här:

1. Lägg upp grönsakerna på ett fat.
2. Bred smör eller färskost på brödskivan, och lägg på en skiva ost.
3. Dags att skapa en smörgåsfigur – låt fantasin flöda fritt!

ÖRTVÅFFLA MED TOMATSALLAD OCH OST

Våfflor

4	ägg
3 dl	lättnmjölk
2 ½ dl	speltsikt eller vetemjöl
1 dl	rybsolja
1	gul lök, finhackad och smörstekt
1 knippe	finhackad persilja
1 knippe	finhackad gräslök
1 knippe	finhackad basilika
	salt, svartpeppar

Tomatsallad

200 g	salladsost eller feta
⅓	gurka, skuren i tärningar
300 g	olika tomater (körsbär, plommon, gula, röda)
3 msk	rybsolja
1	vitlöcksklyfta
3 msk	hackad basilika
2 msk	hackad gräslök
	salt, svartpeppar

Gör så här:

1. Börja med tomatalladen.
2. Skär tomaterna i mindre bitar och blanda med olja, hackad vitlök och örter.
3. Smaksätt med salt och svartpeppar. Smula osten. Ställ allt åt sidan.
4. Vispa äggulorna med mjölet och 1 dl av mjölken.
5. Smält smöret. Rör ner hälften av smöret i smeten och spara resten till gräddningen av våfflorna.
6. Häll i resten av mjölken och smaksätt med örterna och löken. Smaka av med salt och peppar.
7. Grädda våfflorna i ett våffeljärn.
8. Lägg tomatalladen och den smulade osten ovanpå våfflorna.

TIPS

Låt fantasin flöda fritt när du skapar smörgåsfigurer.

FOTO: KARIN LINDROOS

Välkommen till

Solvalla & Norrvalla

Vi ordnar minnesvärda lägerskolor och inspirationsdagar fulla av aktiviteter, upplevelser och skoj!

Hos oss får ni testa på nya spännande aktiviteter, njuta av naturen och koppla av.

Vi ordnar bland annat:

- Lägerskolor
- Aktivitetsdagar
- Fortbildningsdagar
- Sommarläger
- Födelsedagskalas
- Idrottens skolläger

SOLVALLA

solvalla@folkhalsan.fi
tfn 09 867 8430
folkhalsan.fi/solvalla

NORRVALLA

norrvalla@folkhalsan.fi
Camilla Staffans 050 582 9428
Victor Ohliss 050 345 8974
folkhalsan.fi/norrvalla

Folkhälsan Solvalla idrottsinstitut, Folkhälsan Norrvalla

[folkhalsannorrvalla](https://www.instagram.com/folkhalsannorrvalla), [folkhalsansolvalla](https://www.instagram.com/folkhalsansolvalla)

PREMIÄR
21.09.2022

TEATER TAIMINE

KNOCK OUT

En nyskriven pjäs om de ungdomar som riskerar att marginaliseras och bli utanför.

Modigt och direkt varvat med livemusik, humor och framför allt hopp.

Text och regi Paul Olin Visuell helhet Lars Idman

Skådespelare Mikael Strömberg och Oskar Silén

Åk 7-9 och andra stadiet

Förfrågningar och beställningar: 040-685 39 39, info@taimine.fi, taimine.fi

VÄRLDEN RUNT PÅ 10 FRÅGOR

1. Vilket av följande är ett gammalt namn för Estlands huvudstad Tallinn? a. Argos b. Gidamsk c. Reval
2. I vilket hav finns halvön Krim, som hört till Ukraina men som Ryssland tagit över? a. Kaspiska havet b. Svarta havet c. Medelhavet
3. Vad heter huvudstaden i Iran? a. Teheran b. Zarathustra c. Persepolis
4. Vilka två råvaror är Sri Lanka väldigt känt för? a. vete och kaffe b. kakao och svartpeppar c. te och kanel
5. Vilket av följande påståenden stämmer för Nya Zeeland? a. Landet har världens största arkipelag, det vill säga flest öar. b. Landet har flest Nobelpristagare per capita. c. Landet införde rösträtt för kvinnor som första land i världen.
6. Vem av USA:s presidenter är född i Hawaiis huvudstad Honolulu? a. Barack Obama b. Joe Biden c. Ronald Reagan
7. På Kanadas röd-vita flagga finns ett löv. Ett hurdant löv är det frågan om? a. eklöv b. lönnlöv c. lindlöv
8. Ekvatorn går genom 13 länder – genom vilka länder går ekvatorn i Sydamerika? a. Brasilien, Colombia och Ecuador c. Brasilien, Bolivia och Venezuela c. Brasilien, Peru och Surinam
9. Detta lands fotbollslandslag kallas "De otämjbara lejonerna", och landet ifråga blev det första afrikanska landet som nått kvartsfinal i VM i fotboll, i Italien 1990. Vilket land efterfrågas? a. Nigeria b. Uganda c. Kamerun
10. Vilken stad har arrangerat VM i nordisk skidsport (backhoppning, längdskidåkning och nordisk kombination) oftare än någon annan stad, hela sju gånger? a. Rovaniemi b. Lahtis c. Kuopio

Rätt svar: c. Reval, b. Svarta havet, a. Teheran, c. te och kanel, c. Landet införde rösträtt för kvinnor som första land i världen, a. Barack Obama, b. lönnlöv a. Brasilien, Colombia och Ecuador, c. Brasilien, Peru och Surinam, b. Lahtis

HUR GE BARN OCH UNGA HOPP?

■ Avsnittet Hur ger man barn och unga hopp? i Hem och Skolas podd Vårdnadshavarens förklaring spelades in under pågående pandemi. Ämnet är inte mindre aktuellt på grund av kriget i Ukraina.

Gäster är verksamhetsledaren vid Förbundet Hem och Skola **Micaela Romantschuk** och konsultativa specialläraren **Marica Enlund**, neuropsykologen och psykoterapeuten **Åsa Fagerlund**. Också barnpsykologen och författaren **Reyhaneh Ahangaran** medverkar. Redaktören **Christian Bertell** undrar vad hopp är.

– För mig handlar det om att se lösningar

där det ser hopplöst ut, säger Marica Enlund. – Man kan tänka på hopp som en styrka och en förmåga att ställa mål, säger Åsa Fagerlund.

Micaela Romantschuk säger att diskussionen även kan ge vuxna verktyg att stödja varandra.

Hämta alla avsnitt på Hem och Skolas webbplats www.hemochskola.fi/aktuellt/podden/

AKTUELLT FRÅN FÖRBUNDET

Ny kommunikatör på förbundet

■ **Charlotta Svenskberg** har börjat som ny kommunikatör hos oss på förbundet. Hon har tidigare jobbat bland annat som högstadielärare i modersmål och engelska, reporter vid tidningen Västra Nyland och språkstöd för de finlandssvenska mediehuse. När hon inte jobbar gillar hon att spela padel, vara ute i naturen, krasa hunden och kallbada.

Föräldramentor i skolan

■ Programmet för föräldramentor i skolan har kört i gång. Vårt syfte är att med hjälp av programmet minska familjers känsla av utanförskap och ofrivillig ensamhet och samtidigt stärka dig som förälder i rollen som skolförälder. Till en början har vi med fem pilotskolor och föräldraföreningar: Korsholms högstadium, Sarlinska skolan, Smedsby-Böle skola, S:t Karins svenska skola och Åshöjdens grundskola. Med programmet jobbar från oss i första hand **Petra Högnäs** och **Christian Joffs**.

Nationella Hem och Skola-dagen

■ Den nationella Hem och Skola-dagen firas den 30 september. Samarbetet med hemmen kan givetvis uppmärksammas en annan dag som passar in schemat också. I många skolor har dagen blivit en fin tradition som för samman föräldrar, elever och lärare på ett avslappnat och trevligt sätt. I år bjuder vi på en dansutmaning med **Marco Bjurström** som kan dansas tillsammans med elever, lärare och föräldrar. Videoklipp med dansen och instruktioner finns på www.hemochskola.fi/projekt/dagen/. Anmälningen görs i vanlig ordning av rektorn i er skola.

Podden Vårnadshavarens förklaring

■ Vi lever i en turbulent tid och många barn och unga har säkert funderingar som vi vuxna behöver kunna stödja dem i. Våra två senaste podd-avsnitt handlar om att stärka barnens känsla av hopp och hur vi kan diskutera frågor kring normer och rasism. Diskussionen leds av **Christian "Kike" Bertell**. Podden finns där poddar finns.

TIDNINGEN HEM OCH SKOLA

Utgivare: Förbundet Hem och Skola i Finland rf.

Ansvarig utgivare: Anders Adlercreutz, förbundsordförande.

Redaktör: Tommy Pohjola, redaktor@hemochskola.fi.

Layout: Pia Ahlberg.

Pärmbild: Karl Vilhjalmsen.

Målgrupp: Föräldrar med barn i svenskspråkig skola och dagis.

Distribution: Delas ut i klassen och på dagis.

Tryckeri: UPC, Vasa 2022.

Upplaga: 37 500.

Ärgång: 49.

Annonsförsäljning:

Ky Lisbeth Lönnqvist Kb, Sandbackavägen 8 D, 02200 Esbo. Tfn 09 803 9553.

E-post: lisbeth.lonnqvist@kolumbus.fi

Annonspis: 1,50 e/spmm.

HEM OCH SKOLA

ANDERS
ADLERCREUTZ
ordförande

MICAELA
ROMANTSCHUK
verksamhetsledare

CHARLOTTA
SVENSKBERG
kommunikatör

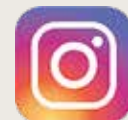

TOMMY
POHJOLA
redaktör

Kansliet: Förbundet Hem och Skola i Finland rf, Nylandsgatan 17 B 27, 00120 Helsingfors.

E-post: hemochskola@hemochskola.fi.

Följ oss på Facebook, Instagram och Twitter.

GNURF

– Saker jag själv uppskattar med just Hem och Skola-föreningen är att det är ett bra sätt att få insikt i barnens vardag och att det samtidigt ger en möjlighet att påverka den positivt, säger Linda Mannila som är ordförande i föreningen vid Pargas Malms skola.

MÅNGSIDIGA SAMARBETEN BERIKAR

Listan på idéer hos Pargas Malms Hem och Skola-förening är lång och brokig. Föreningens ordförande Linda Mannila hämtar idéer och inspiration bland annat från vänner och bekanta i andra föreningar.

TEXT: CATRIN SANDVIK, FOTO: PRESSBILD

Hur har er förening arbetat under pandemitiden?

– Då vi insåg att pandemin skulle bli långvarig fick vi tänka om helt. Som tur är vi är en väldigt aktiv styrelse som gärna hittar på nya idéer och tar intryck av andra. Bland annat har vi ordnat en sorts escape room för eleverna där de fick lösa uppgifter i klassen för att hitta Sur-Nisse. Med hjälp av en kod kunde eleverna öppna en kappsäck där det fanns en liten skatt. Det var omtyckt!

Hur ser ert samarbete med andra föreningar ut?

– Vi samarbetar mycket med andra, också över språkgränsen, vilket gjort att vi kunnat ordna roliga aktiviteter genom att planera tillsammans och sedan översätta från finska till svenska, och vice versa. Det här ett koncept vi gärna vill utveckla och bredda i framtiden. Till exempel kommer vi senare i år att ordna en tvåspråkig föreningskarneval där alla stadens fritidsföreningar för barn och unga får presentera sin verksamhet. Vi kommer också att ordna en flerspråkig äggjakt på stan i påsk som alla stadens skolor kan ta del av. Pargas är en tvåspråkig ort och vi upplever att det är bra om eleverna får möjlighet komma i kontakt med barn från den andra språkgruppen på ett naturligt sätt.

Hur tycker du att vi ska tänka kring barnens skärmtid?

– Jag tror att man får se till sig själv som vuxen som den viktigaste förebilden och den som ska stiga in och sätta gränser för sitt barn, och för sig själv. Alla behöver vi variation och balans i det vi gör oberoende av vad det handlar om och alla har olika behov. Det finns ingen "one size fits all"-modell, man känner själv sitt barn bäst. Jag tror också att det är viktigt att engagera sig i vad barnet gör på sin skärm och

komma ihåg att skärmen är till för så mycket. Det är inte bara spel, utan kan likväl handla om att de gör läxorna och umgås med vänner.

Hur tänker ni i er förening kring att ordna lägerskola och hur ska man finansiera dem?

– Det är en mycket aktuell fråga som vi diskuterar både inom föreningen och i samråd med skola, föräldrar och andra föreningar. Traditionellt har vår skola åkt ut till en lägergård i skärgården och övernattat där, men det är öppet hur de här vistelserna ska finansieras i framtiden. För tillfället får vi in pengar exempelvis genom att ordna lotterier och vi utreder också samarbetsmöjligheter med staden och lokala företag. Det är viktigt för oss att kunna erbjuda mångsidiga aktiviteter som är gratis för alla.

Vilka frågor eller teman kommer ni att arbeta med under våren?

– Vårt största hopp och fokus just nu är att vi ska kunna träffas fysiskt igen. Många föräldrar har gått miste om att delta i julfester, avslutningar och roliga saker som discon och känner kanske inte en anknytning till den fysiska skolan. Vi hoppas också att vi ska kunna börja ordna informella träffar för både elever och föräldrar där vi kan diskutera aktuella och angelägna frågor.